

Wijzigingen aan de brochure “Vennootschappen”

Wijzigingen naar aanleiding van de wet van 11 augustus 2017

Naar aanleiding van deze wet, die op **1 mei 2018** in werking is getreden, is het toepassingsgebied voor faillissementen en de gerechtelijke organisatie gewijzigd. Er werd met deze wet immers een **nieuw ondernemingsbegrip** ingevoerd. Om te weten wat nu precies een onderneming is, kijkt men sinds 1 mei 2018 naar wat een organisatie is, en niet zozeer naar wat een organisatie doet: iedere privaatrechtelijke rechtspersoon wordt vandaag als een onderneming beschouwd, ongeacht de feitelijke of statutaire activiteit.

Iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent, iedere rechtspersoon en iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid kunnen als onderneming beschouwd worden. Meer concreet betekent dit dat alle vennootschappen, alle VZW's, en alle stichtingen nu onder deze noemer vallen, en dus ook het voorwerp kunnen zijn van een faillissement of een gerechtelijke organisatie.

p. 30 van deze brochure moet in deze zin gelezen worden.

Wijzigingen naar aanleiding van de wet van 15 april 2018

Deze wet, die in werking is getreden op **1 november 2018**, wijzigt een aantal belangrijke begrippen. Vanaf 1 november spreekt men niet meer van een 'handelaar', maar van een '**onderneming**'. Het wetboek van koophandel verdwijnt. Men spreekt niet langer van de 'rechtbank van koophandel', maar van de '**ondernemingsrechtbank**'. Het nieuw 'formeel' ondernemingsbegrip (zie hierboven) zal bepalend zijn om te weten of een onderneming onder de bevoegdheid van de ondernemingsrechtbank valt, het **ondernemingsbewijsrecht** zal mogen toepassen, zal ingeschreven moeten worden in het KBO, en al dan niet boekhoudplichtig zal zijn.

Bovendien valt het onderscheid tussen 'handelsvennootschappen' en 'burgerlijke vennootschappen' weg (zoals beschreven op p. 9). Elke vennootschapsvorm wordt nu beschouwd als een onderneming, ongeacht haar aard.

**Deze brochure vermeldt het vennootschapsrecht zoals het vandaag nog geldt.
In de loop van 2019 zal het vennootschapsrecht drastisch worden hervormd.
In het kader daarvan zal u een herwerkte brochure kunnen raadplegen**

Vennootschappen

De notaris luistert,
geeft raad en tekent mee.

3

www.notaris.be

Inhoud

Uit het leven gegrepen	p. 3	De oprichtingsakte en -formaliteiten bij de nv, bvba en cvba	p. 17
Twee mogelijkheden om handels- en burgerlijke activiteiten uit te oefenen	p. 5	De statuten bij de nv, bvba en cvba	p. 21
Waarom een vennootschap oprichten	p. 7	Het einde van de vennootschap	p. 29
De aard en soorten van vennootschappen	p. 9	Boekhouding	p. 31
De vennootschapsvorm	p. 13	Sociale zekerheid	p. 31
		Besluit	p. 32

Algemeen

In onze steeds complexer wordende maatschappij wil de notaris u een helpende hand reiken. Veel pijnlijke situaties kunt u voorkomen door tijdig zijn of haar advies in te winnen. Het behoort trouwens tot de taak van de notaris u te informeren en u onpartijdig te adviseren.

Een eerste oriëntatiegesprek zal meestal gratis zijn. Indien er een grondige dossierstudie nodig is, maakt u best vooraf een duidelijke afspraak over de vergoedingen. Een notaris mag de vergoeding voor zijn diensten niet vrij vaststellen, maar moet een tarief eerbiedigen dat in de meeste gevallen bij wet is vastgesteld. Op dit tarief is sinds 1/1/2012 bijhorend btw verschuldigd.

Elk jaar gaan meer dan 2 miljoen cliënten bij de notaris langs voor advies en het verlijden van akten. In België zijn momenteel 1.532 notarissen actief in 1.173 notariskantoren, waaronder 318 associaties die samen 678 notarissen groeperen. Zij zijn verenigd in de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.

In deze serie zijn ook volgende onderwerpen beschikbaar: Ongehuwd samenwonen, Huwelijk, Echtscheiding door onderlinge toestemming, Erven, Schenken, Kopen & financieren, Huren verhuren, Successierechten, Wat kan een notaris voor u doen?, Bemiddeling, Landpacht, Recht van erfpacht - opstal - natrekking en Successieplanning.

De wetten veranderen snel. Misschien is er reeds een aangepaste versie van deze brochure te vinden op onze website.

U vindt alle contactgegevens van de notariskantoren in het adresboek op onze website WWW.NOTARIS.BE

Uit het leven gegrepen

Het is zeker een boeiende aangelegenheid om een onderneming op te zetten.

Maar, let wel! Het kan ook ontaarden in een nachtmerrie voor de ondernemer en zijn onmiddellijke omgeving.

Elke handelsactiviteit houdt risico's in die nog kunnen worden aangescherpt door een economische crisis. Hoe kan men dan, binnen de wettelijke mogelijkheden, maximaal deze risico's indijken?

Het antwoord op die vraag roept een nieuwe vraag op: op welke juridische basis kan ik mijn onderneming uitbouwen?

Of de ondernemer nu alleen handelt of zich wil organiseren met anderen, telkens zal dezelfde vraag moeten worden gesteld: zal de onderneming worden uitgeoefend door de natuurlijke persoon alleen, de zogeheten "eenmanszaak" of heeft men er belang bij een vennootschapsstructuur op te zetten? Een onderneming en een vennootschap zijn immers geen synoniemen. Een onderneming kan ook buiten een vennootschap worden gevoerd.

Beide mogelijkheden houden voordelen, risico's en beperkingen in. Het opzet van deze publicatie is dan ook de aandacht van de lezer te vestigen op de voor- en nadelen en hem te helpen de juiste omkadering te vinden waarbinnen hij zijn onderneming op de meest optimale manier kan uitbouwen.

Het is echter een illusie te denken dat deze tekst dé oplossing biedt voor alle problemen. Het komt er vooral op aan het terrein te verkennen en bepaalde mogelijkheden uit te leggen, die kunnen helpen bij een latere grondige bespreking, bijvoorbeeld bij uw notaris.

“Een ondernemer of vrij beroeper kan zijn activiteiten in een eenmanszaak of vennootschap onderbrengen.”

Twee mogelijkheden om handels- en burgerlijke activiteiten uit te oefenen

In het economisch rechtsverkeer dient men een onderscheid te maken tussen handels- en burgerlijke activiteiten. De eerste categorie betreft de daden van koophandel zoals die door het Wetboek van koophandel zijn opgesomd. De tweede categorie betreft de daden van burgerlijke aard, waar het voornamelijk over de vrije beroepen gaat.

Een ondernemer of vrij beroeper kan zijn activiteiten op twee manieren organiseren. Ofwel kiest hij ervoor zijn activiteit alleen en zonder vennootschap uit te bouwen, wat dan de eenmanszaak wordt genoemd, ofwel kiest hij ervoor zijn activiteiten, al dan niet in samenwerkingsverband, onder te brengen in een vennootschap.

DE EENMANZAAK

De eenmanszaak is de meest eenvoudige vorm om een activiteit uit te oefenen. Er bestaan weinig beperkingen wanneer een natuurlijke persoon alleen een handels- of burgerlijke activiteit wil uitoefenen.

Elkeen heeft immers het recht handel te drijven of een vrij beroep uit te oefenen, voor zover men zich schikt naar de wetten die bepaalde bedrijvigheden regelen (vb. vestigingsattest, bekwaamheidsattest, diploma, enz.) en mits men rekening houdt met bepaalde onbekwaamheden (zoals bijvoorbeeld minderjarigheid), onverenigbaarheden (bepaalde beroepen mogen immers geen handelsactiviteit uitoefenen)

en verbodsbepalingen (zoals gerechtelijke veroordelingen, bedrieglijk faillissement). Er is echter altijd een keerzijde aan de medaille: de uitoefening van een handel of vrij beroep kan kwalijke gevolgen hebben voor het patrimoniale bezit van de handelaar of vrij beroeper en zelfs voor het bezit van zijn echtgenoot. Dit komt doordat de Belgische rechtsprincipes uitgaan van het begrip “eenheid van vermogen”.

Wat betreft de beoefenaar van een vrij beroep is dit gegeven steeds aan de orde, daar hij steeds, of hij nu als eenmanszaak of onder vennootschap georganiseerd is, aansprakelijk is voor de uitoefening van zijn beroep als arts, advocaat, architect, enz.

De handelaar kan door het beginsel van “eenheid van vermogen” als natuurlijk persoon nooit beweren dat enkel zijn handelsfonds tot onderpand dient van zijn handelsschulden. In werkelijkheid staat zijn volledig vermogen, waaronder ook zijn privé bezittingen, daarvoor garant.

Aan voormeld principe van “eenheid van vermogen” zijn 2 gevolgen verbonden:

- de privé schuldeisers van de handelaar kunnen altijd hun vordering verhalen op het vermogen van de handelszaak.

- de schulden ontstaan uit de handelsactiviteiten kunnen altijd verhaald worden op de privé goederen (woning, meubelen, persoonlijke bankrekeningen) van de handelaar.

Als de handelaar of vrij beroeper gehuwd is onder een gemeenschapsstelsel, al dan niet met een huwelijkscontract, staat bovendien de volledige gemeenschap borg voor de professionele schulden, dus ook de helft die toebehoort aan de andere echtgenoot.

Sinds 2007 is er wel de wettelijke mogelijkheid voor zelfstandigen om voor een notaris een verklaring van onbeslagbaarheid van de gezinswoning af te leggen.

Het is dan ook ten eerste aan te raden voor gehuwden, die een zelfstandige handels- of burgerlijke activiteit willen starten, om het huwelijkscontract te laten nakijken en desgevallend te wijzigen of, indien er geen huwelijkscontract is, om advies te vragen en dit vooralsnog te sluiten.

Ongehuwde handelaars of trouwlustigen, die erover denken om later eventueel een handel op te starten, gaan ook best raad vragen aan een notaris vooraleer in het huwelijksbootje te stappen.

DE VENNOOTSCHAP

Men kan er ook voor opteren om zijn activiteiten onder te brengen in een vennootschapsvorm. Deze structuur wordt gebruikt wanneer verschillende personen willen samenwerken om de baten en de lasten van een handels- of burgerlijke activiteit te delen, maar kan ook gebruikt worden door een enkele ondernemer of beoefenaar van een vrij beroep. In het laatste geval spreken we over een eenpersoonsvennootschap die in de regel enkel maar mogelijk is onder de

vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Kiest men ervoor de activiteit te structureren onder vennootschapsvorm, dan heeft men de keuze om ofwel samen te werken zonder daartoe een geschreven overeenkomst op te maken, waarbij dan door louter openlijk en duurzaam handel te drijven of een vrij beroep uit te oefenen de “vennootschap” veruiterlijkt wordt, ofwel te kiezen voor een geschreven samenwerkingsovereenkomst onder de vorm van een van de vennootschapsvormen voorzien en uitgewerkt in het Wetboek van vennootschappen.

De vormeloze samenwerking, als “oertype” van alle vennootschappen, wordt de maatschap genoemd, die afhankelijk van de aard van de gevoerde activiteiten, commercieel of burgerlijk kan zijn.

De geschreven samenwerkingsovereenkomst onder een van de wettelijke vennootschapsvormen brengt meer formaliteiten met zich mee dan de eenmanszaak, doch zal in de meeste gevallen een betere en veiligere structuur bieden aan de gevoerde activiteit.

Het is de ondernemer of de vrij beroeper zelf die de beslissing moet nemen of hij al dan niet in vennootschapsverband wil werken. De keuze die hij zal moeten maken, kan gestoeld zijn op verschillende redenen. In een volgend hoofdstuk worden de belangrijkste redenen uiteengezet waarom men voor een vennootschapsvorm zou kiezen.

Waarom een vennootschap oprichten

Los van alle beschouwingen die eigen zijn aan elke vennootschapsvorm afzonderlijk, kan men stellen dat er 4 fundamentele motieven pleiten voor het oprichten van een vennootschap:

- het samenwerkingscontract
- de beperkte aansprakelijkheid
- de continuïteit van de onderneming
- de fiscaliteit

HET SAMENWERKINGSCONTRACT

Zoals reeds eerder gezegd, is de vennootschap de juridische basis om de samenwerking tussen verschillende personen te organiseren. Een vennootschap is immers in haar essentie een samenwerkingscontract waarbij elke partij zijn eigen inbreng doet om op die manier samen winst te maken en deze onder elkaar te verdelen. Het contract, onder de vorm van de statuten, bepaalt daarbij de spelregels tussen de verschillende partijen en schept derwijze het juridisch kader waarbinnen de samenwerking zich zal afspelen, zodat aan eventuele problemen en betwistingen de basis voor een oplossing wordt geboden.

DE BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID

Er werd reeds opgemerkt dat ondernemerschap door een natuurlijke persoon gevaren kan inhouden voor zijn privé vermogen. Zeer terecht zal de ondernemer zijn verantwoordelijkheid dan ook zo veel mogelijk willen beperken en tegelijk de aanspraakmogelijkheden van de schuldeisers op zijn persoonlijke bezittingen willen minimaliseren en desgevallend uitsluiten.

De ondernemer kan vermijden dat zijn volledig bezit het onderpand vormt van zijn handelsschulden door te kiezen voor een van de hierna vermelde vennootschapstypes met beperkte aansprakelijkheid, waardoor de vennoten in principe enkel wat ze in de vennootschap hebben ingebracht, kunnen verliezen.

DE CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING

In veel gevallen veroorzaakt het overlijden van de ondernemer het verdwijnen van zijn onderneming. Het Belgisch erfrecht schept immers geen gunstig klimaat voor de continuïteit van een onderneming. Bij overlijden verzeilt de onderneming onverdeeld in handen van alle erfgenamen.

Onze wetgeving voorziet echter dat elke erfgenaam, op elk ogenblik, zijn deel in de nalatenschap kan opvragen en dus de verdeling kan eisen. Ook de wettelijke regeling van de reserve van de voorbehouden erfgenamen (overlevende echtgenoot, kinderen, ouders) kan de ondernemer beletten om bij testament op een geldige wijze een bepaalde voorkeur van overname uit te drukken of om tijdens zijn leven schenking te doen van zijn onderneming. Bij overlijden van de ondernemer is een eenmanszaak dan ook vrij kwetsbaar.

Door het onderbrengen van de onderneming in een vennootschapsvorm kan voormeld probleem gedeeltelijk worden ondervangen. Zo slaat de onverdeeldheid, veroorzaakt door overlijden, niet meer op de onderneming zelf, maar wel op de aandelen die de overledene had ontvangen als tegenwaarde van zijn inbreng. Bovendien kunnen in de statuten van de vennootschap ook regels worden ingebouwd die de overgang van de onverdeelde aandelen begeleiden.

Uiteraard zou het verkeerd zijn te stellen dat enkel het feit van een onderneming onder vennootschapsvorm te brengen, alle erfachtelijke conflicten tussen erfgenamen zal oplossen. In ieder geval zal het in veel gevallen betwistingen voorkomen.

DE FISCALITEIT

Veel ondernemers zetten de stap naar een vennootschap omwille van fiscale motieven. Het is onmogelijk om binnen dit bestek de volledige fiscaliteit van de handelsvennootschap toe te lichten, te meer daar deze regelmatig wordt gewijzigd. Het is noodzakelijk dat elke afzonderlijke situatie wordt getoetst aan de fiscale wetgeving. Bij deze analyse dient ook rekening gehouden te worden met de bedoeling van de ondernemer om de winsten hoofdzakelijk aan te wenden voor privé-uitgaven of om ze voor het grootste deel in zijn vennootschap te houden.

Zeer algemeen zou men in dit kader kunnen stellen dat de hoogste aanslagvoet in de vennootschapsbelasting veel lager ligt dan die in de personenbelasting (waar men als eenmanszaak onder valt) en dat de omschakeling naar een vennootschap fiscaal voordeliger zal uitvallen in de mate dat de ondernemer het merendeel van zijn winst in zijn vennootschap houdt.

De aard en soorten van vennootschappen

Heeft de ondernemer of vrij beroeper beslist om te opteren voor een vennootschap, dan rijst voor hem de vraag welk type vennootschap hij zal verkiezen. Ons rechtstelsysteem heeft namelijk een ruim aanbod aan vennootschapstypes, elk met hun eigen kenmerken, voor- en nadelen.

Men zal uiteraard voor die vennootschapsvorm kiezen die het meest aan zijn behoeften beantwoordt.

De verschillende vennootschapstypes, allen uitgewerkt in het Wetboek van vennootschappen, kunnen onderverdeeld worden naargelang bepaalde criteria.

Zo kunnen er drie grote onderverdelingen gemaakt worden waarbij vennootschappen onderscheiden worden naargelang hun doel, dat dan commercieel of burgerlijk van aard kan zijn, naargelang zij al dan niet beschikken over rechtspersoonlijkheid en naargelang zij de vennoten al dan niet het voordeel van de beperkte aansprakelijkheid verschaffen.

HANDELSVENNOOTSCHAPPEN EN BURGERLIJKE VENNOOTSCHAPPEN

De vennootschap kan een burgerlijke - of handelsaard hebben. De aard van de vennootschap wordt in principe bepaald door haar doel zoals dit is opgenomen in de statuten van de vennootschap. Handelsvennootschappen zijn vennootschappen die daden van koophandel tot doel hebben.

Burgerlijke vennootschappen daarentegen beogen andere activiteiten dan handelsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld de uitoefening van een vrij beroep.

Het onderscheid tussen handels- en burgerlijke vennootschappen brengt belangrijke gevolgen mee voor de praktijk. Zo is een handelsvennootschap onderworpen aan het handelsrecht, kan zij failliet verklaard worden en valt zij onder de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel. Dit alles in tegenstelling tot de burgerlijke vennootschap.

Echter kan een burgerlijke vennootschap de rechtsvorm van een handelsvennootschap aannemen om op die manier, zonder haar burgerlijke aard te verliezen, de rechtspersoonlijkheid en de beperkte aansprakelijkheid te genieten. Twee artsen die hun gezamenlijke praktijk organiseren onder de rechtsvorm van bijvoorbeeld een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, zijn vennoot van de burgerlijke vennootschap en krijgen door het aannemen van de handelsvorm niet de hoedanigheid van koopman.

VENNOOTSCHAPPEN MET OF ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID

Een vennootschap waaraan rechtspersoonlijkheid wordt toegekend, wordt zoals een natuurlijk persoon deelnemer van het

economisch rechtsverkeer en wordt daardoor zelfstandig drager van rechten en plichten. Dit betekent dat zij een eigen vermogen heeft dat duidelijk afgescheiden is van het privé vermogen van de vennoten. Heeft een vennootschap geen rechtspersoonlijkheid, dan heeft ze ook geen eigen vermogen en komt er tussen de vennoten enkel een onverdeeldheid van de aan de vennootschap ter beschikking gestelde middelen tot stand.

Een vennootschap bekomt haar rechtspersoonlijkheid pas door het neerleggen van de oprichtingsstukken door de notaris op de griffie van de rechtbank van koophandel. Ondernemers kiezen meestal voor een vennootschap met rechtspersoonlijkheid, maar er kunnen redenen zijn om toch te opteren voor een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, zoals een kleiner ondernemingsrisico, een grotere contractvrijheid, de fiscale transparantie (geen dubbele boekhouding en jaarrekening vereist) en een grotere discretie (geen neerlegging op de griffie, noch een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad).

VENNOOTSCHAPPEN MET OF ZONDER BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID

Het begrip beperkte aansprakelijkheid betekent dat de vennoten in principe slechts aansprakelijk zijn tot beloop van de door hen gedane inbreng in de vennootschap.

In de vennootschappen met een beperkte aansprakelijkheid is er steeds een strikte scheiding tussen het vermogen van de vennootschap enerzijds en het privé vermogen van de vennoten anderzijds.

In vennootschappen die geen rechtspersoonlijkheid bezitten, zijn de vennoten onbeperkt aansprakelijk en is er derhalve geen scheiding tussen het vennootschaps- en het privé vermogen. In dit geval zijn de vennoten persoonlijk aansprakelijk voor alle schulden van de vennootschap.

De nv, de bvba en de cvba zijn de drie vennootschapsvormen met een volkomen rechtspersoonlijkheid die de vennoten het voordeel van de beperkte aansprakelijkheid verschaffen.

Toch leidt het bezit van rechtspersoonlijkheid niet altijd tot een beperkte aansprakelijkheid. Zo hebben ondermeer de vof en de cvoa wel rechtspersoonlijkheid, maar genieten de vennoten geen beperkte aansprakelijkheid. De draagwijdte van het beginsel van de beperkte aansprakelijkheid mag echter niet overschat worden. Het is verkeerd te stellen dat de oprichting van een van de voornoemde vennootschapsvormen met beperkte aansprakelijkheid automatisch tot gevolg heeft dat de vennootschapsschuldeisers geen enkel verhaal meer hebben op het persoonlijk vermogen van de vennoten.

Een vennootschap oprichten met beperkte aansprakelijkheid veronderstelt immers dat men de regels respecteert die hiervoor opgelegd zijn door de wetgever. Als een vennootschap wordt opgericht met een duidelijk ontoereikend maatschappelijk kapitaal of als het beheer van de vennootschap indruist tegen de wetgeving of de statuten, dan voorziet de wetgever erin dat, al naargelang het geval, de oprichters, de zaakvoerders of de beheerders persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor deze fouten.

In bepaalde gevallen van faillissement zullen zij zelfs persoonlijk gehouden zijn om het geheel of een gedeelte van het onvoldoende actief te dragen of zullen zij zelfs met hun persoonlijk vermogen dienen in te staan voor het faillissement van de vennootschap.

Bovendien moet ook benadrukt worden dat een belangrijke waarborg van solvabiliteit van de vennootschap vaak berust bij de persoon achter de vennootschap. Zo gebeurt het regelmatig dat de bankier in waarborg voor de door hem toegestane kredieten aan de vennootschap, de persoonlijke borgstelling eist van de hoofdaandeelhouder of de zaakvoerder van de vennootschap. In die omstandigheid is de verleende borgstelling aan de bank verbonden met het ondernemersrisico.

“In België wordt de nv evengoed
gekozen als vennootschapsvorm
voor grote ondernemingen als voor
kmo’s.”

De vennootschapsvorm

Indien een onderneming beslist haar activiteiten uit te oefenen onder de vorm van een vennootschap, rijst de vraag welke vennootschapsvorm het best past bij haar doelstellingen en verwachtingen. Het antwoord op deze vraag hangt af van het antwoord op een aantal andere vragen. Wat zal de aard zijn van de activiteiten?

Is er een groot ondernemingsrisico? Wenst men een grote statutaire vrijheid? Wenst men eerder een besloten dan wel eerder een open samenwerkingsverband?

Doorgaans zal de ondernemer wensen dat zijn vennootschapsvorm alvast aan de 2 hiervoor besproken criteria van rechtspersoonlijkheid en beperkte aansprakelijkheid voldoet. Drie vennootschapsvormen voldoen aan beide criteria voor alle oprichters: de naamloze vennootschap (nv), de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (bvba) en de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (cvba). Het zijn de meest voorkomende vennootschapsvormen. In deze brochure zal voornamelijk aan deze 3 vennootschapstypes aandacht worden geschonken.

Hoewel het oorspronkelijk de bedoeling was van de wetgever om aan de nv, de bvba en de cvba eigen kenmerken toe te kennen, zijn deze vennootschapsvormen zowel vanuit economisch, als vanuit juridisch oogpunt, naar elkaar toegegroeid en zijn de verschillen steeds kleiner geworden.

De wetgever heeft immers willen vermijden dat de keuze van de vennootschapsvorm enkel ingegeven zou zijn om zich aan bepaalde dwingende rechtsregels te onttrekken.

DE NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

Oorspronkelijk is de naamloze vennootschap ontworpen voor de grotere ondernemingen, die aanzienlijke kapitalen vereisen die door een beperkt aantal personen niet kunnen worden verschaft.

De praktijk is echter in andere zin geëvolueerd zodat België, in tegenstelling tot veel andere landen, vandaag een groot aantal naamloze vennootschappen telt.

In België wordt de nv evengoed gekozen als vennootschapsvorm voor grote ondernemingen als voor kmo's. De mogelijkheid in ons land een anoniem aandeelhoudersschap te hebben, met daaraan gekoppeld een vrije overdracht van aandelen, via de uitgifte van aandelen aan toonder, zal zonder twijfel sterk hebben bijgedragen tot de populariteit van deze rechtsvorm, ook bij de kleine familiale onderneming.

Met de afschaffing van de toonderaandelen die sinds 1 januari 2008 niet meer kunnen worden uitgegeven, noch afgeleverd, heeft de nv voor velen wellicht een groot deel van haar aantrekkingskracht verloren.

Het Wetboek van vennootschappen heeft ook specifieke regels uitgewerkt voor de nv's die een beroep doen op het publiek spaarwezen. Deze specifieke maatregelen werden zowel in het belang van de kapitaalmarkt, als ter bescherming van de beleggers opgesteld.

DE BESLOTEN VENNOOTSCHAP MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID

De bvba werd in 1935 gecreëerd met als doel een vennootschapstype in het leven te roepen dat de familiale onderneming moest toestaan het eigen vermogen van de vennoten te scheiden van het kapitaal van de vennootschap, zonder daardoor het familiale karakter van de onderneming te schaden. De eerste doelstelling was de bescherming van de familiale onderneming en het vermijden van de verbroekeling van het familiepatrimonium naar aanleiding van een gedwongen verdeling bij het overlijden van de pater familias. Dit kenmerk draagt de bvba tot op vandaag nog steeds. Een bvba is een eerder besloten vennootschap, met een beperkt aantal vennoten dat bewust voor elkaar heeft gekozen en geen nood heeft aan het aantrekken van externe kapitaalverstrekkers. Dit kenmerk komt overigens goed tot uiting in de wettelijke overdrachtsregeling van de aandelen, waarbij een goedkeuring op het niveau van de algemene vergadering bij wet is ingeschreven.

Omdat de bvba specifiek bedoeld was voor de familiale onderneming, verleende de wetgever aan deze onderneming ook relatief eenvoudige en soepele werkingsregels. Zo volstaat bijvoorbeeld één zaakvoerder, daar waar in een naamloze vennootschap in de regel drie bestuurders vereist zijn.

De bvba heeft sinds haar ontstaan een aanzienlijk succes gekend. De mogelijkheid om in de bvba enig vennoot te zijn mét een

beperkte aansprakelijkheid, de zogeheten “eenpersoons-bvba”, maar die geen aparte vennootschapsvorm is, zal aan dat succes zeker niet vreemd zijn.

Bovendien heeft de wetgever, om het zelfstandig ondernemen nog meer te stimuleren, in 2010 de starters-bvba in het leven geroepen. De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid starter, afgekort “s-bvba”, betreft geen nieuwe vennootschapsvorm, maar wel een variantstatuut op de bestaande bvba. Sedert de wet van 15 januari 2014 kan een s-bvba voor onbepaalde duur worden opgericht. Voorheen moest een s-bvba verplicht worden omgevormd tot een “gewone” bvba.

DE COÖPERATIEVE VENNOOTSCHAP

Ons recht kent 2 soorten coöperatieve vennootschappen: deze met beperkte aansprakelijkheid (cvba) en deze met onbeperkte aansprakelijkheid (cvoa). De basisregels voor beide vormen zijn dezelfde. Voor de cvba heeft de wetgever, niet omwille van de beperkte aansprakelijkheid, strengere regels voor het kapitaal uitgewerkt.

Oorspronkelijk werd voor dit vennootschapstype in zeer soepele werkingsregels voorzien: geen vereiste van minimumkapitaal, geen financieel plan, geen authentieke akte, enzovoort. Om deze reden werd deze vennootschapsvorm in de praktijk meermaals misbruikt, wat in 1991 de wetgever er toe gebracht heeft de cvba een gelijkwaardig statuut toe te kennen als de nv en de bvba.

De coöperatieve vennootschap behoudt nochtans haar eigen kenmerken, zoals ondermeer het principe van de veranderlijkheid van het aantal vennoten met de daaruit voortvloeiende veranderlijkheid van het kapitaal en de grote contractuele vrijheid van bestuursregeling.

Het kapitaal in de cvba bestaat uit een vast en een veranderlijk gedeelte.

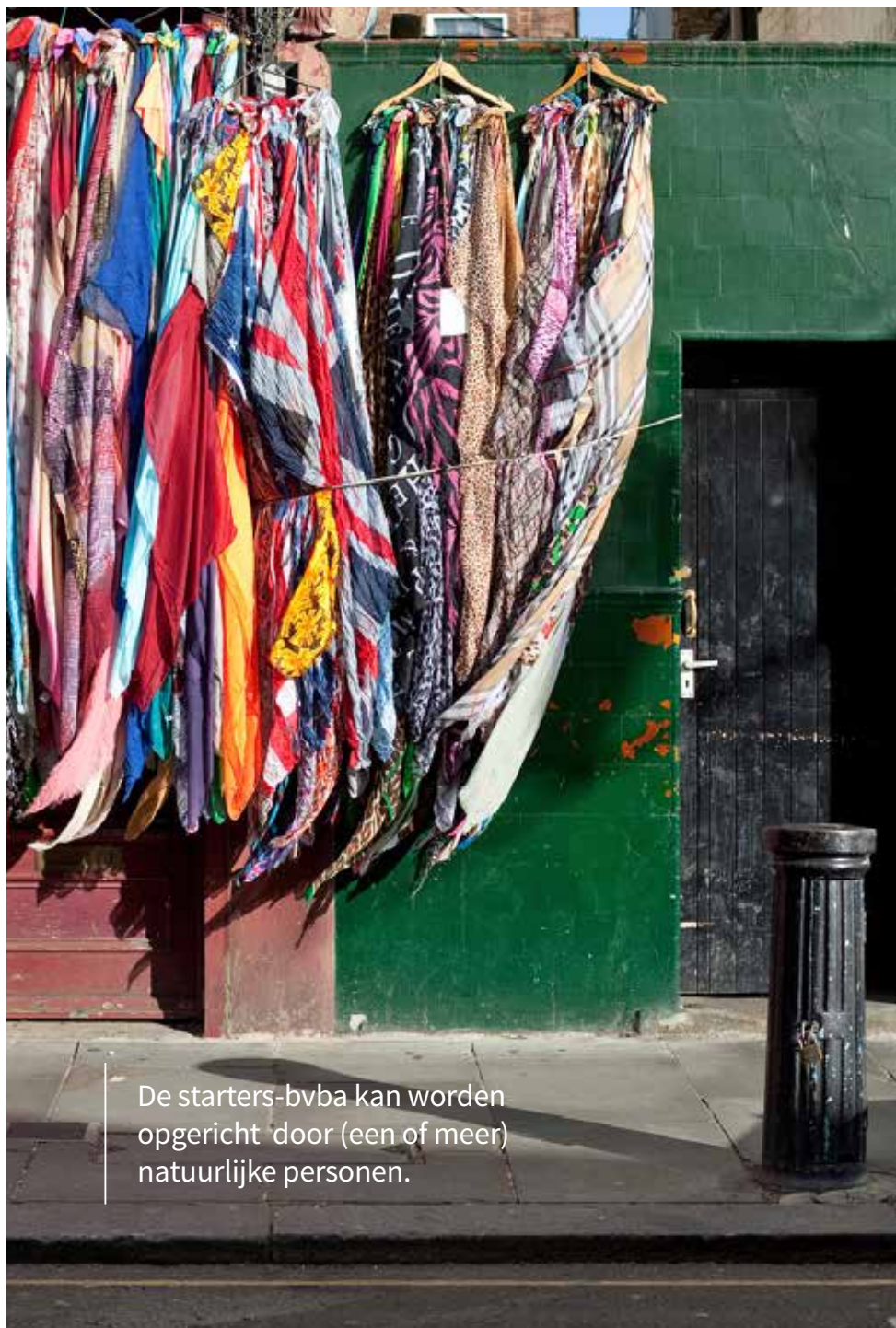
Dit veranderlijk kapitaal laat een vlotte toe- en uittreding van vennoten toe, zonder dat deze schommelingen in het vennootschapskapitaal telkens een statutenwijziging vereisen.

ANDERE VENNOOTSCHAPSVORMEN

Het Wetboek van vennootschappen voorziet naast de 3 voormelde en meest voorkomende vennootschapsvormen, nog 6 andere interessante vennootschapstypes met rechtspersoonlijkheid, zijnde de vennootschap onder firma (vof), de gewone commanditaire vennootschap (Comm. V), de commanditaire vennootschap op aandelen (Comm. VA), het economisch samenwerkingsverband (esv), de Europese vennootschap (SE) en de landbouwvennootschap (LV), alsook nog 3 vennootschapstypes zonder rechtspersoonlijkheid, zijnde de maatschap, de tijdelijke handelsvennootschap en de stille handelsvennootschap.

Wegens de beknoptheid van deze brochure wordt op deze andere vennootschapsvormen niet dieper ingegaan.

De starters-bvba kan worden
opgericht door (een of meer)
natuurlijke personen.

De oprichtingsakte en -formaliteiten bij de nv, bvba en cvba

AUTHENTIEKE AKTE

Zowel de oprichting van een nv, bvba als cvba dient te gebeuren bij een authentieke akte en dus met tussenkomst van een notaris. Dit maakt dat de oprichting van deze vennootschapsvormen duurder zal zijn dan die van andere vennootschapsvormen.

De kostprijs weegt echter niet op tegen de voordelen die deze vennootschapsvormen bieden en de toegevoegde waarde van de tussenkomst van de notaris. De notaris is de best geplaatste persoon om de oprichters te helpen bij het kiezen van de meest geschikte rechtsvorm en het opstellen van de juiste statutaire bepalingen. Hij zal hen ook wijzen op de verantwoordelijkheid die op de oprichters rust, de formaliteiten die vervuld dienen te worden en in het algemeen zal hij alle nuttige en noodzakelijke informatie verstrekken zodat de ondernemers met volledige kennis van zaken aan de slag kunnen.

AANTAL OPRICHTERS EN HUN HOEDANIGHEID

Gezien een vennootschap in essentie een samenwerkingsovereenkomst is, veronderstelt dit dat zij minstens door 2 personen wordt opgericht. Dit kunnen zowel natuurlijke (fysieke) als rechtspersonen zijn.

Zoals reeds hoger aangehaald, bestaat op deze regel van meerhoofdigheid een belangrijke uitzondering: de bvba, die ook opgericht kan worden door één persoon, de

zogeheten “eenpersoons-bvba”, in de praktijk afgekort “ebvba”. Het betreft hier geen aparte vennootschapsvorm. De “ebvba” is een bvba maar met de specificiteit dat alle aandelen in een hand verenigd zijn. Dit kan het geval zijn van bij de oprichting, maar het kan ook gebeuren op een later tijdstip. Voorwaarde hiertoe is wel dat die enige vennoot een natuurlijk persoon is en dat hij slechts vennoot is van een “ebvba”.

De starters-bvba kan worden opgericht door (een of meer) natuurlijke personen. Het is de oprichters verboden meer dan één “s-bvba” op te richten alsook effecten te bezitten in een andere vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die meer dan 5% van de stemrechten van die vennootschap vertegenwoordigen.

Voor de oprichting van een nv en een cvba daarentegen zijn respectievelijk minstens 2 en 3 oprichters vereist. Bij de nv leidt een eventuele latere eenhoofdigheid niet tot de ontbinding van de vennootschap, maar wel tot het verlies van de beperkte aansprakelijkheid wanneer niet binnen het jaar een tweede aandeelhouder toetreedt of de vennootschap niet is omgevormd naar een bvba.

Is deze termijn van een jaar verlopen zonder dat de enige aandeelhouder de toestand geregulariseerd heeft, dan is de sanctie

dat de beperkte aansprakelijk ten aanzien van hem wegvalt voor alle verbintenissen die de vennootschap heeft gesteld na de vereniging van alle aandelen in zijn hand en zolang de eenhoofdigheid duurt. Bij de cvba daarentegen leidt de een- of tweehoofdigheid tot de van rechtswege ontbinding van de vennootschap en bestaat de wettelijke mogelijkheid tot regularisatie niet. Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat echtgenoten die samen een vennootschap oprichten in bepaalde gevallen slechts als een oprichter worden aanzien. Dit is het geval wanneer de echtgenoten gehuwd zijn onder een gemeenschapsstelsel en de inbreng in de vennootschap uitsluitend gemeenschappelijke goederen betreft. Opdat bijvoorbeeld een nv met een echtpaar als enige oprichters geldig zou zijn opgericht, is vereist dat zij gehuwd zijn onder:

- ofwel het stelsel van scheiding van goederen;
- ofwel het wettelijk stelsel en zij dan ofwel elk een inbreng doen van eigen goederen ofwel, wanneer de inbreng toch gemeenschappelijk is, de aandelen van de vennootschap statutair nominatief maken en deze inschrijven op naam van elk van de echtgenoten afzonderlijk.

Wanneer we de juiste terminologie willen hanteren, spreken we over “aandeelhouders” voor de nv en over “vennoten” voor de bvba en de cvba.

INBRENG: IN GELD OF IN NATURA

Het kapitaal van de vennootschap wordt gevormd door hetgeen de oprichters in de vennootschap inbrengen. In elk van de 3 besproken vennootschapsvormen kan die inbreng gebeuren door middel van geld of door een inbreng in natura (vermogensbestanddelen die naar economische maatstaven kunnen worden gewaardeerd, zoals bijvoorbeeld

een onroerend goed of een handelszaak). De wetgever heeft voor elk van de 3 vennootschapsvormen een controle voorzien teneinde de werkelijkheid en de juistheid van de inbrengen na te gaan.

In geval van een inbreng in geld, dient het bedrag van de inbreng vóór de oprichtingsakte gedeponereerd te worden op een bijzondere rekening op naam van de vennootschap in oprichting. Het bewijs van deze storting, het zogeheten “bankattest”, zal door de bank worden afgeleverd om het uiterlijk bij de ondertekening van de oprichtingsakte aan de notaris te overhandigen.

Zonder het bankattest kan de notaris de oprichtingsakte niet verlijden.

In geval van een inbreng in natura, dienen de oprichters aan de notaris twee verslagen voor te leggen:

1. het verslag opgemaakt door de bedrijfsrevisor, aangesteld door de oprichters, die de inbreng beschrijft en waardeert en
2. het verslag opgemaakt door de oprichters waarin het belang van de inbreng voor de vennootschap wordt uiteengezet.

FINANCIËEL PLAN

Het is niet voldoende dat het kapitaal van de vennootschap beantwoordt aan het minimum voorgeschreven door de wet. De vennootschap moet ook over een voldoende kapitaal beschikken voor de normale uitoefening van haar activiteit.

Dit is de reden waarom de wetgever de oprichters van de nv, de bvba en de cvba verplicht een financieel plan op te stellen waarin het maatschappelijk kapitaal van de op te richten vennootschap wordt verantwoord voor een bedrijfsuitoefening van minstens twee volledige boekjaren. De oprichters dragen de oprichtersaanspra-

kelijkheid voor deze cijfers tot drie jaar na de oprichting. Het financieel plan moet eveneens uiterlijk bij de ondertekening van de oprichtingsakte aan de notaris overhandigd worden. Het is een vertrouwelijk document dat door de notaris in bewaring wordt genomen en dat enkel in geval van faillissement door de rechtbank bij de notaris opgevraagd kan worden.

OPRICHTERSAANSPRAKELIJKHEID

Wie is oprichter

In de bvba en in de cvba hebben alle partijen bij de oprichtingsakte automatisch de hoedanigheid van oprichter.

In de nv daarentegen kunnen bepaalde partijen bij de oprichtingsakte onder strikte voorwaarden niet beschouwd worden als oprichters, doch slechts als gewone inschrijvers op aandelen, waardoor zij de oprichtersaansprakelijkheid vermijden.

Aansprakelijkheid van de oprichters

Zowel in de nv, de bvba als de cvba heeft de wetgever een aantal gevallen voorzien waarin de oprichters persoonlijk aansprakelijk kunnen worden gesteld. Een voorbeeld daarvan is het faillissement, uitgesproken binnen de 3 jaar na de oprichting, indien blijkt dat het maatschappelijk kapitaal bij de oprichting kennelijk ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste 2 jaar.

FORMALITEITEN NA DE OPRICHTINGSAKTE

Uit te voeren door de notaris

Zoals reeds eerder vermeld, verkrijgt een vennootschap pas haar rechtspersoonlijkheid op het ogenblik dat een uittreksel van de oprichtingsakte wordt neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel van het arrondissement waarbinnen de vennootschap haar zetel zal hebben. Deze neerlegging leidt tot de inschrijving van de

vennootschap in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO).

De neerlegging op de griffie gebeurt door de zorgen van de notaris en geeft onmiddellijk aanleiding tot de toekenning van het ondernemingsnummer aan de vennootschap. Dit ondernemingsnummer is een uniek nummer dat vergelijkbaar is met het rijksregisternummer van natuurlijke personen. Vanaf het ogenblik dat het uittreksel van de oprichtingsakte is neergelegd en de vennootschap haar rechtspersoonlijkheid heeft verkregen, kan zij als een zelfstandige entiteit deelnemen aan het economisch rechtsverkeer en kan zij rechtshandelingen stellen. Om tegenstelbaar te zijn aan derden, dient het door de notaris neergelegde uittreksel uit de oprichtingsakte en bijhorende formulieren ook te worden bekendgemaakt in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad. Deze bekendmaking gebeurt door de zorgen van de griffie. Via het e-depot en het e-notariaat zal uw notaris in veel gevallen deze neerleggings- en bekendmakingsformaliteiten online kunnen verrichten.

Uit te voeren door de oprichters of hun aangestelden

Hoewel de vennootschap door de neerleggingsformaliteit op de griffie van de rechtbank van koophandel reeds is ingeschreven in de KBO en haar ondernemingsnummer heeft bekomen, moet de zaakvoerder (bvba) of een van de bestuurders of de dagelijks bestuurder (nv) of de persoon die daartoe werd aangesteld, de vennootschap laten inschrijven bij een ondernemingsloket. De volledige lijst van de ondernemingsloketten kan geraadpleegd worden op de website van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie:

www.mineco.fgov.be.

Elke nv, bvba of cvba moet een eigen naam hebben waaronder zij wordt opgericht en die bijgevolg in de statuten in de oprichtingsakte wordt vermeld.

De statuten bij de nv, bvba en cvba

De statuten van de vennootschap zijn het corpus van de oprichtingsakte en worden geschreven voor het leven van de vennootschap. Elke wijziging eraan vergt een beslissing van de algemene vergadering en dient notarieel te worden vastgelegd, waarna zij ook het voorwerp dient uit te maken van een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste elementen uit de statuten.

DE BENAMING

Elke nv, bvba of cvba moet een eigen naam hebben waaronder zij wordt opgericht en die bijgevolg in de statuten in de oprichtingsakte wordt vermeld. Men noemt dit de “maatschappelijke benaming”. Deze naam moet de vennootschap onderscheiden van andere rechtspersonen en moet bijgevolg verschillen van die van elke andere vennootschap. Er bestaat immers een eerbiediging van het eerste gebruiksrecht. Indien de opgerichte vennootschap een naam draagt gelijk aan of gelijkend op de naam van een andere reeds bestaande vennootschap, kan deze laatste de naam doen wijzigen en eventueel een schadevergoeding eisen voor zover kan bewezen worden dat er verwarring is. Dit is steeds een beoordeling in abstracto, waarbij het irrelevant is of beide vennootschappen in dezelfde sector actief zijn of waar hun zetel geografisch is gelegen.

Bij de oprichting zal de notaris nagaan of de door de oprichters gewenste maatschappelijk benaming reeds bestaat door een opzoeking te doen in de voor hem toegankelijke databanken.

Naast haar maatschappelijke benaming, kan de vennootschap voor haar commerciële doeleinden ook een of meer “handelsbenamingen” aannemen, die verschillend kunnen zijn van de maatschappelijke benaming. Het Wetboek van vennootschappen beschermt enkel de maatschappelijke benaming. Naast voormelde sanctiebepaling voorzien in het Wetboek van vennootschappen, kan er ook op basis van het Wetboek van economisch recht een vordering worden ingesteld indien een verwarring van de handelsbenaming kan worden aangetoond. Dit is steeds een beoordeling in concreto, waarbij wel in beschouwing wordt genomen of beide vennootschappen in dezelfde sector actief zijn en waar hun zetel geografisch is gelegen.

De maatschappelijke benaming van de vennootschap kan te allen tijde worden gewijzigd door een beslissing van de algemene vergadering, tenzij de vennootschap in vereffening is en dit om te vermijden dat de vennootschap dan moeilijker op te sporen zou zijn voor eventuele schuldeisers.

DE ZETEL

Elke vennootschap moet een maatschappelijke zetel hebben. De plaats van de zetel zal bepalend zijn voor de taal van de statuten van de vennootschap. Dat betekent dat vennootschappen die hun zetel in Vlaanderen hebben, verplicht zijn hun statuten in het Nederlands op te stellen en vennootschappen die hun zetel in Wallonië vestigen, verplicht zijn de Franse taal aan te nemen. Voor Brussel hebben de vennootschappen de keuze en kan het zelfs tweetalig.

Indien de zetel van de vennootschap wordt verplaatst naar een ander taalgebied, dient de vennootschap bijgevolg haar statuten aan te passen.

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds de maatschappelijke of statutaire zetel, die in de statuten is vermeld, en anderzijds de werkelijke zetel, zijnde de plaats van waaruit de vennootschap werkelijk wordt bestuurd. Ons land hanteert de zogenaamde zetelleer en kijkt dus naar de statutaire zetel, maar gaat wel uit van het vermoeden dat de statutaire zetel de werkelijke zetel is.

Naast de maatschappelijke zetel kan een vennootschap ook filialen of vestigingen hebben, die op zichzelf geen aparte rechtspersonen zijn, maar als vestiging wel een in de KBO eigen geregistreerd adres hebben.

De maatschappelijke zetel van de vennootschap kan te allen tijde worden verplaatst via een eenvoudige beslissing van het bestuursorgaan dat dient bekendgemaakt te worden in het Belgisch Staatsblad. Wanneer de vennootschap echter in vereffening is, kan de zetel slechts verplaatst worden mits homologatie door de rechtbank en dit ter bescherming van de schuldeisers.

HET DOEL

In de statuten van de vennootschap dient het maatschappelijk doel vermeld te worden. Dit is de activiteit of de bedrijvigheid die de vennootschap zich voorneemt uit te oefenen. De aandeelhouders of vennoten dienen aandachtig te zijn voor de voorwaarden tot toetreding tot bepaalde activiteiten of beroepen. Alle inlichtingen omtrent geregelmenteerde beroepen kunnen bekomen worden bij de desbetreffende instituten of beroepsverenigingen.

Het is belangrijk het doel van de vennootschap van in het begin voldoende ruim te formuleren om latere statutenwijzigingen te vermijden.

Een vennootschap mag niet zomaar alles doen. Bepaalde verrichtingen zijn verboden. Zo bijvoorbeeld verbiedt het Wetboek van vennootschappen principieel aan de nv, de bvba en de cvba middelen voor te schieten, leningen toe te staan of zekerheden te stellen met het oog op de verkrijging van aandelen van de vennootschap door een derde. De wet verbiedt eveneens aan deze 3 vennootschapsvormen om (een deel van) haar eigen aandelen te verwerven of beperkt de mogelijkheid voor een dochtervennootschap deel te nemen in het kapitaal van de moedervennootschap.

HET KAPITAAL

Het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigt de bedragen of de goederen die ingebracht zijn door de aandeelhouders of vennoten naar aanleiding van de oprichting van de vennootschap en is in principe onveranderlijk, tenzij via een statutenwijziging. Het kapitaal in de cvba heeft echter dit bijzonder kenmerk dat het een vast en een veranderlijk deel bevat.

Gezien de nv, bvba en cvba vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid zijn en de aandeelhouders en de vennoten slechts gehouden zijn tot hun inbreng, vereist het Wetboek van vennootschappen wel dat deze vennootschappen steeds over een minimumkapitaal beschikken.

Voor een nv bedraagt het minimumkapitaal 61.500 euro, dat volledig moet zijn volgestort bij de oprichting. Bovendien moet bij een hoger kapitaal ieder aandeel minstens tot beloop van een vierde zijn volgestort.

In de bvba is het minimumkapitaal 18.550 euro, waarvan minstens 6.200 euro bij de oprichting moet zijn volgestort. Gaat het om een "ebvba" dan moet minstens 12.400 euro zijn volgestort. Bovendien moet bij een hoger kapitaal op ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in geld minstens tot beloop van een vijfde worden volgestort en moet ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in natura volledig zijn volgestort.

Wat betreft de "s-bvba" is een maatschappelijk kapitaal van minimum 1 euro en maximum 18.549 euro vereist. Het bedrag van het geplaatst kapitaal bij de oprichting zal tot beloop van een vijfde moeten worden volgestort, met een absoluut minimum van 1 euro. Jaarlijks dient bovendien een vierde van de nettowinst van de s-bvba te worden gereserveerd voor de vorming van een reservefonds. Die verplichting geldt tot op het ogenblik dat dit reservefonds het bedrag heeft bereikt gelijk aan het verschil tussen het minimumkapitaal vereist voor een bvba, zijnde 18.550 euro, en het geplaatst kapitaal. In de cvba bedraagt het vast gedeelte van het kapitaal minimum 18.550 euro, waarvan eveneens minstens 6.200 euro moet zijn volgestort. In het geval van een hoger

kapitaal, moet ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in geld of in natura tot beloop van een vierde zijn volgestort. Kapitaalverhogingen en –verlagingsen in de nv en de bvba moeten bij notariële akte gebeuren. In de cvba is een notariële akte enkel vereist wanneer de verhoging of de verlagings het vast gedeelte van het kapitaal betreft en niet bij verhoging of verlagings van het veranderlijk deel van het kapitaal. In de nv gebeurt de kapitaalverhoging bij beslissing van de algemene vergadering of onder bepaalde voorwaarden bij beslissing van de raad van bestuur (in dit laatste geval "toegestane kapitaal" genoemd). In de bvba behoort de kapitaalverhoging tot de uitsluitende bevoegdheid van de algemene vergadering. Zowel bij de nv als bij de bvba hebben de oude aandeelhouders/vennoten het recht als eerste in te schrijven op de kapitaalverhoging. Het wetboek voorziet in de mogelijkheid om in bepaalde gevallen van dit voorkeurrecht af te wijken bij kapitaalverhoging bij de nv, doch nooit bij de bvba. Dit voorkeurrecht speelt echter niet bij een kapitaalverhoging door inbreng in natura. De kapitaalvermindering is onderworpen aan bijzondere regels ter bescherming van de schuldeisers, in geval van terugbetaling aan de aandeelhouders/vennoten in de nv en de bvba. Zij is aan dezelfde regels onderworpen bij de cvba wanneer de vermindering betrekking heeft op het vast gedeelte van het kapitaal. Zowel voor de nv als voor de bvba en de cvba heeft de wetgever in specifieke verplichtingen en aansprakelijkheden voorzien wanneer het eigen vermogen van de vennootschap gedaald is tot minder dan de helft of een vierde van het geplaatst kapitaal.

DE DEELBEWIJZEN

Soorten deelbewijzen

In ruil voor de gedane inbrengen, worden deelbewijzen uitgegeven. Er bestaan verschillende soorten deelbewijzen die in te delen zijn naar hun vorm, hun aard, hun gevolgen op gebied van stemrecht, enzovoort.

Niet elke vennootschapsvorm kan zomaar alle soorten deelbewijzen uitgeven. Het Wetboek van vennootschappen heeft dit gereguleerd. Zo kan een nv alle soorten deelbewijzen uitgeven. Een bvba en cvba daarentegen kunnen geen winstbewijzen uitgeven en kunnen, gezien hun besloten karakter, enkel aandelen op naam uitgeven.

Uit het verkrijgen van deelbewijzen vloeien zowel rechten als plichten voort.

Wat de rechten betreft, wordt er traditioneel onderscheid gemaakt tussen de lidmaatschapsrechten enerzijds en de patrimoniale rechten anderzijds. Tot de lidmaatschapsrechten behoren ondermeer het stemrecht, het recht op dividend en het vraagrecht op de algemene vergadering. Tot de patrimoniale rechten behoren ondermeer het voorkeurrecht, het recht op de vermogenswaarde bij overdracht, het recht op een aandeel in het liquidatiesaldo. Als plichten kunnen de volstortingsplicht en de plicht van goede trouw als voorbeelden worden vermeld.

Kapitaalaandelen versus winstbewijzen

Kapitaalaandelen worden uitgegeven als tegenprestatie voor een inbreng die bijgedragen heeft tot de vorming van het kapitaal, daar waar winstbewijzen worden uitgegeven naar aanleiding van een inbreng die daartoe niet heeft bijgedragen, zoals bijvoorbeeld de inbreng van arbeid of nijverheid.

Deze winstbewijzen genieten een afzonderlijk statuut dat op uitvoerige wijze in de statuten dient te worden beschreven.

Aandelen op naam versus gedematerialiseerde aandelen

Aandelen zijn:

- ofwel op naam;
- ofwel gedematerialiseerd.

Indien de aandelen op naam zijn, blijkt het aandeelhouderschap uit een register van aandelen dat verplicht dient te worden bijgehouden op de zetel van de vennootschap. Elke overdracht van aandelen wordt daarin aangebracht.

Gedematerialiseerde aandelen worden vertegenwoordigd door een boeking op rekening op naam van hun eigenaar bij een daartoe erkende bankinstelling en zijn bijgevolg onlichamelijk van aard.

Vóór 2008 was het bovendien mogelijk om aandelen aan toonder uit te geven. Dat waren aandelen die geïncorporeerd waren in een waardepapier en bijgevolg lichamenlijk van aard waren. Het voordeel van deze vorm lag zowel in de anonimiteit als in de eenvoudige overdraagbaarheid van de aandelen door de loutere overhandiging van het papier waardoor meteen de rechten werden overgedragen.

De wetgever oordeelde echter in 2005 dat de anonimiteit die gepaard ging met aandelen aan toonder in de toenmalige maatschappelijke (en geglobaliseerde) context niet meer aanvaardbaar was, waardoor de effecten aan toonder dan ook geleidelijk aan zouden verdwijnen.

Aandelen met of zonder stemrecht

Het regime voor de nv en de bvba is hetzelfde: elk aandeel geeft recht op een stem. De wet

laat voor deze vennootschappen evenwel toe, binnen bepaalde grenzen, aandelen uit te geven zonder stemrecht. Deze aandelen vertegenwoordigen wel het kapitaal. Voor de cvba bepalen de statuten welk stemrecht toegekend wordt aan de deelbewijzen. Zodoende kunnen aandelen uitgegeven worden met een meervoudig stemrecht. Volgens een meerderheid in de rechtsleer kan men in de cvba geen aandelen zonder stemrecht uitgeven.

OVERDRACHT EN AFSTAND VAN AANDELEN

In principe zijn de aandelen van een nv vrij overdraagbaar. Het is evenwel toegelaten de overdraagbaarheid te beperken door middel van goedkeurings-, voorkoop- of onvervreemdbaarheidsclausules, zonder dat daarbij het recht van overdracht volledig mag ontnomen worden.

Goedkeuringsclausules onderwerpen de overdracht van aandelen aan de goed- of afkeuring van een orgaan van de vennootschap, hetzij de algemene vergadering, hetzij het bestuursorgaan.

Voorkoop- en voorkeurclausules verlenen aan houders van aandelen het recht van overname van aandelen bij voorkeur op derden in evenredigheid met het aantal dat ieder van hen bezit. De aandeelhouder die zijn aandelen wenst over te dragen moet deze bij voorrang aanbieden aan zijn mede-aandeelhouders of -vennoten.

Onvervreemdbaarheids- of "stand still"-clausules moeten steeds beperkt zijn in tijd en moeten verantwoord zijn in het belang van de vennootschap.

De bvba heeft een meer besloten karakter en dus kunnen hier de aandelen, behoudens andersluidende en meer beperkende statutaire bedingen - de wettelijke regeling is

immers slechts een minimale regeling - door een vennoot slechts worden overgedragen onder levenden of bij overlijden met de instemming van ten minste de helft van de vennoten die minstens drie vierden van het kapitaal vertegenwoordigen na aftrek van de aandelen waarvan de overdracht is voorgesteld. In bepaalde gevallen, behoudens andersluidende bedingen in de statuten, is deze toelating niet vereist als de aandelen worden overgedragen of afgestaan aan een medevennoot, de echtgenoot van de overdrager of erflater, de bloedverwanten in rechte, nederdalende of opgaande lijn of andere personen toegelaten door de statuten.

Behoudens andersluidende statutaire bepalingen zijn aandelen in de cvba vrij overdraagbaar. De statuten kunnen de overdracht aan derden verbieden of beperken tot bepaalde categorieën mits toestemming van het orgaan dat bevoegd is om over de toetreding te beslissen.

OBLIGATIES

Zowel in de nv, de bvba als de cvba mogen obligaties worden uitgegeven. De uitgifte van obligaties is wel strikt gereguleerd voor de nv en de bvba. Er bestaat daarentegen geen wettelijke regeling wat betreft de uitgifte van obligaties door de cv.

HET BESTUUR

Het bestuursorgaan van de vennootschap is het orgaan met de meest uitgebreide bevoegdheid. Meer bepaald kan zij alle handelingen stellen die de wet niet uitdrukkelijk heeft voorbehouden voor de algemene vergadering.

Naast het nemen van de beslissingen is zij eveneens gelast met de uitvoering ervan en de vertegenwoordiging van de vennootschap. In de nv is het bestuur toevertrouwd aan een raad van bestuur, een collegiaal orgaan dat samengesteld is uit ten minste 3 bestuurders voor een duur van maximum 6 jaar. De bestuurders kunnen te allen tijde worden afgezet. Wanneer de vennootschap echter is opgericht door 2 personen of wanneer is vastgesteld dat de vennootschap niet meer dan 2 aandeelhouders heeft, mag de raad van bestuur uit 2 leden bestaan. Aangezien het niet echt praktisch zou zijn – zeker niet bij grotere vennootschappen – dat de voltallige raad van bestuur telkens samen zou moeten komen voor elke beslissing die de vennootschap moet nemen, of telkens voltallig moet zijn om de vennootschap jegens derden te vertegenwoordigen, voorziet de wet dat de raad van bestuur bepaalde bevoegdheden kan delegeren.

Zo kan de raad van bestuur een fysieke- of rechtspersoon aanduiden, al dan niet lid van de raad van bestuur, aan wie zij het dagelijks bestuur van de vennootschap opdraagt. Onder het dagelijks bestuur van een vennootschap worden verstaan hetzij beslissingen die als zodanig onbelangrijk worden beschouwd dat het nutteloos is hiertoe telkens een raad van bestuur voor bijeen te laten komen, hetzij beslissingen die zodanig dringend zijn dat er geen tijd is om een raad van bestuur bijeen te roepen. Wat dit dagelijks bestuur aangaat, is de dagelijks bestuurder eveneens bevoegd de vennootschap te vertegenwoordigen.

Daarnaast kan de raad van bestuur uit zijn leden eveneens een gedelegeerd bestuurder benoemen aan wie de bevoegdheid wordt verleend om – alleen of gezamenlijk – de vennootschap te vertegenwoordigen. En zelfs

al voorzien de statuten niets, dan nog kan de raad van bestuur steeds een bijzondere volmacht aan eender wie geven om zich te laten vertegenwoordigen bij de uitvoering van zijn beslissing.

In de bvba en de cvba is het bestuur toevertrouwd aan een of meer zaakvoerders, die voor onbepaalde tijd kunnen worden benoemd. De statuten bepalen het aantal zaakvoerders, hun bevoegdheden en de manier waarop beslissingen genomen worden – collegiaal of individueel door elke zaakvoerder – wanneer er verschillende zaakvoerders zijn. Een zaakvoerder kan door de algemene vergadering benoemd worden in de statuten van de vennootschap (statutaire zaakvoerder) of buiten de statuten (gewone zaakvoerder).

Wanneer de zaakvoerder van een bvba statutair bepaald is, geniet hij een principiële onafzetbaarheid. Tenzij de statuten anders bepalen, kan zijn mandaat niet herroepen worden dan om gegronde redenen of met eenstemmigheid van al de vennoten, inclusief de zaakvoerder-vennoot zelf, wat steeds een statutenwijziging veronderstelt.

Volledigheidshalve wordt nog vermeld dat telkens wanneer een rechtspersoon tot bestuurder of zaakvoerder wordt benoemd, deze onder zijn vennoten/aandeelhouders, zaakvoerder(s)/bestuurders of werknemers een vaste vertegenwoordiger, natuurlijk persoon, dient aan te duiden die belast wordt met de uitvoering van de opdracht in naam en voor rekening van de rechtspersoon.

DE CONTROLE

Zowel voor de nv als voor de bvba en de cvba bestaat de verplichting een commissaris, lid van het Instituut voor de Bedrijfsrevisoren, te benoemen met het oog op de controle op

de financiële toestand, de jaarrekening en de regelmatigheid van de verrichtingen weer te geven in de jaarrekening.

Deze verplichting bestaat enkel voor de ondernemingen die twee of meer van de volgende criteria overschrijden:

- een jaargemiddelde van het personeelsbestand van 50;
- een jaarmzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, van 7.300.000 euro;
- een balanstotaal van 3.650.000 euro, tenzij het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 bedraagt.

DE ALGEMENE VERGADERING

De algemene vergadering is in de nv, de bvba en de cvba een verplicht orgaan aan wie door de wet exclusieve bevoegdheden zijn toegekend. De belangrijkste hiervan zijn het wijzigen van de statuten, de goedkeuring van de jaarrekening, het benoemen en ontslaan van bestuurders en het toekennen van een bezoldiging.

Er zijn 3 soorten algemene vergadering:

- de gewone;
- de buitengewone en
- de bijzondere.

De gewone algemene vergadering is diegene die jaarlijks verplicht gehouden dient te worden, binnen de 6 maanden na het sluiten van het boekjaar om de verslagen en rekeningen goed te keuren en kwijting te verlenen aan de bestuurders en zaakvoerders. Deze vergadering vindt plaats op de datum en de plaats voorzien in de statuten.

De buitengewone algemene vergadering is de term die in principe gebruikt wordt voor elke andere algemene vergadering dan de gewone. In de praktijk wordt deze benaming voornamelijk gebruikt voor de vergadering die beslist om de statuten te wijzigen. Voor de nv en de bvba bepaalt het Wetboek van

vennootschappen specifieke regels (inzake aanwezigheid en meerderheid) voor de algemene vergaderingen houdende wijziging aan de statuten. Voor de cv zal rekening gehouden moeten worden met de statutaire bepalingen terzake. De wet voorziet nochtans in een gelijkaardige procedure als voor de nv en de bvba wanneer de wijziging het doel van de vennootschap betreft.

De bijzondere algemene vergadering is de vergadering die gehouden wordt met als doel rechten toe te kennen aan derden die invloed hebben op het vermogen van de vennootschap wanneer de uitoefening van deze rechten afhankelijk is van het uitbrengen van een openbaar overnamebod op de aandelen of de verandering van de controle op de vennootschap.

HET BOEKJAAR EN DE WINSTBESTEMMING

Het boekjaar hoeft niet noodzakelijk met het kalenderjaar samen te vallen. Zo kan het boekjaar aanvangen op bijvoorbeeld 1 oktober van ieder jaar om te eindigen op 30 september van het daaropvolgend jaar. Om het boekjaar niet met het kalenderjaar te doen samenvallen, kunnen overwegingen meespelen die verband houden met de cyclische aard van de bedrijvigheid of met de overbelasting van boekhoud- en accountantskantoren. Eens de vraag is beantwoord naar begin- en einddatum van ieder boekjaar, moet men voor het eerste boekjaar een keuze maken tussen een extra kort boekjaar - vanaf de oprichting tot de einddatum van het eerste boekjaar - of een extra lang boekjaar - vanaf de oprichting tot de einddatum van het tweede boekjaar. Zowel voor de nv als voor de bvba en de cvba heeft het Wetboek van vennootschappen in strikte regels voorzien voor de uitkering van dividenden en tantièmes.

De algemene vergadering zal tot ontbinding en in vereffeningstelling van de vennootschap beslissen zoals ze over een statutenwijziging beslist.

Het einde van de vennootschap

DE VRIJWILLIGE ONTBINDING EN VEREFFENING

De vennootschap kan vrijwillig ontbonden worden om verschillende redenen: slechte economische vooruitzichten, onenigheid tussen de aandeelhouders of vennoten, in het kader van een herstructurering, enzovoort. In bepaalde gevallen is de algemene vergadering verplicht zich over de mogelijke ontbinding van de vennootschap uit te spreken. Dit is onder meer zo wanneer het eigen vermogen van de vennootschap door verliezen gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal.

De vennootschap kan ontbonden worden door een besluit van de algemene vergadering van de aandeelhouders of vennoten, zoals voor een statutenwijziging. De ontbinding en vereffening van een vennootschap verloopt in verschillende fasen.

De algemene vergadering zal tot ontbinding en in vereffeningstelling van de vennootschap beslissen zoals ze over een statutenwijziging beslist. Ook hier is de tussenkomst van de notaris vereist. In het proces-verbaal van ontbinding worden een of meerdere vereffenaars benoemd. De benoeming van de vereffenaars dient te worden bevestigd door de rechtbank van koophandel.

De vereffenaars zullen de eigenlijke vereffening van de vennootschap leiden. Dit betekent dat er een hele reeks operaties moet plaatsvinden die tot doel heeft de activa van de vennootschap ten gelde te maken om hiermee de nog openstaande schulden af te lossen. Pas wanneer alle schulden van de vennootschap voldaan zijn, kan men de vereffening sluiten en houdt de vennootschap op te bestaan.

Na afloop hiervan en ten minste een maand voor de algemene vergadering die over de afsluiting van de vereffening zal besluiten, leggen de vereffenaars op de zetel van de vennootschap de rekeningen neer, samen met de stukken tot staving, die de aandeelhouders of vennoten kunnen onderzoeken. De vereffenaars zullen bovendien het plan voor de verdeling van de activa onder de schuldeisers voorafgaand aan de sluiting van de vereffening voor akkoord moeten voorleggen aan de rechtbank van koophandel van het arrondissement waarbinnen de vennootschap haar zetel heeft.

Na de uitvoering van de vereffeningsoperatie wordt het saldo van het actief of de gelden die voortkomen uit de realisatie van het actief, onder de aandeelhouders of vennoten verdeeld naar evenredigheid van hun aandelenbezit.

Tenslotte is er de sluiting van de vereffening, die niet ten overstaan van de notaris moet worden vastgesteld door de algemene vergadering.

Na de sluiting van de vereffening blijft de vennootschap nog gedurende 5 jaar bestaan als een passieve rechtspersoon, wat betekent dat eventuele schuldeisers zich nog kunnen richten tot de persoon van de vereffenaar.

DE GERECHTELIJKE ONTBINDING EN VEREFFENING

De ontbinding kan ook worden uitgesproken door de rechtbank op verzoek van een aandeelhouder of vennoot om verschillende redenen zoals bijvoorbeeld de daling van het eigen vermogen beneden het wettelijk minimumkapitaal, omwille van wettige redenen (ernstige meningsverschillen, ernstig en voortdurend misbruik van meerderheidspositie, een aanhoudende kwaal die een vennoot onbekwaam maakt, een vennoot-zaakvoerder die de bvba concurrentie aandoet,...), omwille van de willekeurige weigering bij een bvba tot toestemming tot overdracht van aandelen, omwille van de oprichtingsakte die niet in authentieke vorm werd opgemaakt, enzovoort. De statuten kunnen ook in een aantal ontbindingsgronden voorzien.

De rechtbank kan ook op vraag van iedere belanghebbende of van het openbaar ministerie de ontbinding uitspreken van zogenaamde “slapende vennootschappen”. Dit zijn vennootschappen die gedurende 3 opeenvolgende boekjaren hun jaarrekening niet hebben neergelegd. De vennootschap kan dan de ontbinding enkel vermijden door vóór de uitspraak de jaarrekening alsnog neer te leggen.

HET FAILLISSEMENT

Een handelsvennootschap kan ook failliet worden verklaard. De vennootschap houdt niet op te bestaan door het loutere feit van het faillissement. Ook een ontbonden rechtspersoon kan failliet worden verklaard tot 6 maanden na het sluiten van de vereffening. Een handelsvennootschap wordt failliet verklaard wanneer er enerzijds staking van betaling is en (cumulatieve voorwaarde) anderzijds er wankelend krediet is, wat betekent dat er bij de schuldeisers geen vertrouwen meer is dat de betaling van hun schuldvordering nog zal geschieden.

De faillietverklaring geschiedt bij vonnis van de rechtbank van koophandel waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, hetzij op aangifte van het bestuursorgaan van de vennootschap, hetzij op dagvaarding van een of meer schuldeisers of van het openbaar ministerie.

Boekhouding

Op boekhoudkundig vlak is er geen verschil tussen de nv, de bvba en de cvba.

De jaarrekeningen van die vennootschappen moeten worden opgesteld overeenkomstig de Wet van 17 juli 1975 en het Koninklijk Besluit van 8 oktober 1976, verkort of uitgebreid, naargelang de vennootschap aan de voorwaarden van artikel 12 §2 van voormelde wet wel of niet voldoet.

Zij moeten voorgelegd worden aan de algemene vergadering binnen de 6 maanden

na de sluiting van het boekjaar, om er te worden goedgekeurd.

Zij moeten daarna binnen de 30 dagen neergelegd worden bij de diensten van de Nationale Bank. Men kan niet genoeg het belang van een goede boekhouding onderstrepen.

Een beroep doen op een goed boekhouder of accountant is dan ook ten zeerste aanbevolen.

Sociale zekerheid

ONDERWERPING VAN DE VENNOOTSCHAP

De Wet van 30 december 1992 heeft de vennootschappen verplicht zich te onderwerpen aan het sociaal statuut van de zelfstandige en een enige bijdrage te betalen. Vrijstelling is voorzien in geval van faillissement, concordaat na faillissement, vereffening die regelmatig is bekendgemaakt en ook onder bepaalde strikte voorwaarden voor nieuw opgerichte ondernemingen.

ONDERWERPING VAN DE ZAAKVOERDERS EN BESTUURDERS

De wet heeft een onomkeerbaar vermoeden vastgelegd: de uitoefening van een mandaat als bestuurder of zaakvoerder, zelfs kosteloos, in een vennootschap die zich bezighoudt met een uitbating of met

verrichtingen met een winstgevend doel, wordt vermoed de uitoefening te zijn van een activiteit die de onderwerping aan de sociale statuten met zich meebrengt. Dat heeft tot gevolg dat de bestuurders en zaakvoerders van een nv, bvba en cvba onderworpen zullen zijn aan het sociaal statuut van zelfstandige in hoofdberoep, wanneer het mandaat wordt uitgevoerd met uitsluiting van enige andere professionele activiteit en als bijberoep indien een andere activiteit wordt uitgeoefend die recht geeft op een wettelijk pensioen in een ander regime van de sociale zekerheid. In bepaalde gevallen kunnen deze mandatarissen vrijgesteld worden van bijdragen door de RSVZ.

Besluit

De opdracht van de notaris is geschillen te voorkomen. Door het opmaken van evenwichtige overeenkomsten waarin alle partijen zich terugvinden, helpt de notaris mee de sociale rust te bewaren. Door het opmaken van akten in authentieke vorm, met uitvoerbare kracht, staat hij garant voor rechtszekerheid.

Meer en meer staat de bescherming van de consument in de kijker, midden een wereld van multinationals met economische druk. Het is belangrijk de burger eraan te herinneren dat hij in de persoon van de notaris een raadsman vindt die hem onpartijdig kan bijstaan.

Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat
Nederlandstalige Raad
Verantwoordelijke uitgever: P. Verhaegen
Bergstraat 30-34
1000 Brussel
2015
D/2015/1928/3
Januari 2015
<http://www.notaris.be>

Informatiebrochure uitgegeven door de
Nederlandstalige Raad van de Koninklijke
Federatie van het Belgisch Notariaat
Bergstraat 30-34 - 1000 Brussel